

148. ▶ FARKAS ISTVÁN (1887-1944)

Sápadt volt (Férfi és nő ablakban), 1939

Tempera, fa, 100x65 cm
Jelezve balra lent: Farkas 39.

Kezdő ár: 8 500 000 Ft / 27 869 EUR
Becsérték: 15 000 000 – 20 000 000 Ft
Estimated value: 49 180 – 65 574 EUR

OEUVRE-JEGYZÉK: 1939/3.

▶ In: S. Nagy Katalin: Farkas István. Arthis Alapítvány, Budapest, 1995.

PROVENIENCIA:

▶ korábban a Bandl család tulajdonában
▶ letét a Magyar Nemzeti Galériában (LU 69.12.)

KIÁLLÍTVA:

▶ Farkas István festőművész kiállítása. Tamás Galéria, Budapest, 1941. március 30. – április 15. katalógus: 9.
▶ Képzőművészek Új Társaságának kiállítása. Nemzeti Szalon, Budapest, 1942. november 1–15. katalógus: 64, 65, vagy 66-os számon
▶ Farkas István gyűjteményes kiállítása. István Király Múzeum, Székesfehérvár, 1969. katalógus: szám nélkül
▶ Farkas István gyűjteményes kiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1978. katalógus: 50.

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

▶ Farkas István festőművész gyűjteményes kiállítása. Történeti Múzeum, Budapest, 2005. március 4. – május 9. katalógus: szám nélkül

REPRODUKÁLVA:

▶ Kernács Gabriella: Farkas István. Corvina Kiadó, Budapest, 1980. 16. kép
▶ S. Nagy Katalin: Farkas István. Arthis Alapítvány, Budapest, 1995. 188. oldal

1. Grant Wood: Amerikai gótika, 1930
Art Institute of Chicago, USA

2. Edvard Munch: Szorongás, 1894
magántulajdon

3. Farkas István: Fekete nők, 1931
Kiscelli Múzeum, Budapest

Farkas István művészete egyedülálló jelenség az 1930-as évek magyar festészetében. Piktúrájának látomásos karaktere leginkább a szürrealizmus felől értelmezhető, annak ellenére, hogy Farkas közvetlenül nem tekinthető az irányzat képviselőjének. Bár képei magukon viselik a szürrealizmus stílusjegyeit, festményeibe tudatosan építette be az álomszerűséget, a komponálás és a festőiség pedig haláláig jellemző maradt képeire. Lírai alkata számára sokkal fontosabb volt a valóság szubjektív átlénygítése, mely inkább az École de Paris képviselői közé sorolja művészetét. Pierre Flouquet például Matisse, Dufy és Friesz atmoszférikus festői vonulatához kapcsolta Párizsban készült tengeri kompozícióit, melyek az elvágódás képeinek előzményeként értelmezhetők, s megelőlegezik Farkas 1930 körül kibontakozó tájképfestését is.

Az ecset Vaszaryt idéző könnyedséggel és eleganciával suhan át képein, de a tónusok és a színek Mednyánszkytól ismert hangulatokat hívnak elő. „Furcsa és rafinált festészet volt ez, félúton az irreális és reális között, a matt színvilág, amelyet gyakran alkalmazott, azt sugallta, mintha holdbéli tájon járnánk. A szürke minden árnyalata jelen volt, a feketétől a barnáig, a felhők fenyegető sötétjétől egészen a fehérig, minden az ezüst szürkétől a gyöngyház szürkéig.” – írta képeiről párizsi galériása, Marcelle Berr de Turique. Figurái pedig inkább álombéli alakok, nem erről a világról való bizarr figurák, melyekre jól illenek André Breton alábbi gondolatai: „Minden jel arra mutat, hogy az emberi szellem elér egy olyan pontra, ahonnan az életet és

a halált, a valóságot és a képzeletbelit, a múltat és a jövőt, a közölhetőt és a közölhetetlent, a fontot és a lentet már nem fogja fel ellentétként. Nos a szürrealista tevékenységben hiába keresnénk más mozgatóerőt, mint e pont meghatározásának reményét.” Festészetének szürrealis karakterét nemcsak a francia szellemi irányzatok inspirálták. Kialakulásának okai sokban köthetők az 1930-as évek új természetképéhez is. A modern Európa gondolata egyre inkább illuzórikussá vált, és az évtized derekán minden kétséget kizáróan darabokra is hullott. Az egzisztenciális fenyegetettség érzés személyes átélése mellett a természettudományos kutatások is egyértelműen jelezték, hogy „az anyagi világ számos jelenségében irracionális erők és törvényszerűségek uralkodnak.” Farkas képein a táj absztrakt formáiban megmutatkozó konkrét valóság a felszín alatt munkáló egyetemes törvényszerűségek vízióját vetítette előre, ahol – Kállai Ernő szerint: „... az ember nem emberfölötti monumentalitásként, patetikus individuumként jelenik meg, hanem a természeti és lelki erők végtelen szövetségében fonódva, s szinte beleolvadva és szétáradva ebben a szövetségben.” Saját festészetével Farkas azonban talajjal maradt itthon. A poszt-nagybányai festészettel csak néhány kisebb jelentőségű alkotása mutat halvány stílusbeli rokonságot. Maradandó értéket képviselő, döbbenetes figurális víziói teljesen idegenek maradtak a Gresham-kör számára. „Aligha akad a képek között olyan, amely ma népszerűsége számíthatna – írta róla Lyka Károly egyik cikkében – amit ő fest az itthon nem kell.”

Kaszás Gábor

